

Ber ótta fyri rossahandlum

- Tíverri føli eg meg ikki sannførdan um, at føroysku politikararnir kunnu lata vera við at roynd at ávirka veitingarnar av leitingarloyvum - fortíðin gevur undir øllum um-støðum orsök at verða mistrúgvín hvat politiskum rossahandlum viðvíkir sigur Jóhannus Egholm Hansen, id eisini heldur vitugu taka støðu til alment oljufelag

JAN MULLER

Fyrrverandi lögmaður, Edmund Joensen, setti fyri umleið tveimum árum síðani eina nevnd, sum fekk til uppgávu at kanna undir hvørjum treytum Føroyar skuldu hava eitt alment føroyskt oljufelag. Jóhannus Egholm Hansen ásannar út frá hesum, at uppgávan sostatt ikki var at finna útav, um Føroyar yvirhøvur skulu hava eitt alment føroyskt oljufelag, hóast hesin spurningur ikki hevur verið viðgjørdur av lögtinginum. Jóhannus Egholm Hansen hevur fyrri eini tíð síðani í eini grein í bløðunum viðgjørt júst hendan spurning saman við spurninginum um, hvat tey bæði privatu føroysku oljufelagini hava at bjóða stóru útlendsku oljufelagunum, annað enn

nakrar føroyskar sersømdir til tann oljubólki tey fara uppi, einans við teirri grundgeving, at talan er um føroyskar luttakarar. Jóhannus Egholm Hansen ávarar tá í móti, at føroyska Kolvetnislógin verður fyrirsit soleiðis, at oljubólkar við føroyskum privatum luttakarum, sum á ongan hátt hvør sær uppfylla treytirnar í Kolvetnislógini fyrri at fáa leitingarloyvi, fáa sersømdir, við tað at hetta m.a. kemur at oyðleggja trúvirði hjá føroysku oljufyrirsitingini millum hini oljufelagini, sum ikki hava føroyskar luttakarar í bólkni teirra. -Tíverri føli eg meg ikki sannførdan um, at føroysku politikararnir kunnu lata vera við at roynd at ávirka veitingarnar av leitingarloyvum - fortíðin gevur

undir øllum umstøðum orsök til at verða mistrúgvín hvat politiskum rossahandlum viðvíkir. Sosialurin hevur skilt, at setti arbeiðsbólkurin antin hevur gjørt sína niðurstøðu, sum latin er avvarandi landsstýrismanninum, ella at hetta hendir skjótt, men enn biður almenningurin eftir at fáa at vita, hvat tilnieli frá arbeiðsbólkunum er. Jóhannus Egholm Hansen sigur, at ein kann verða eitt sindur bangin fyrri, at talan í veruleikanum ikki verður um nakad tilnieli, men harafturimóti at ymsk sjónarmið fyrri og móti verða viðgjørd, men eingin greið niðurstøða. -Sostatt skulu vit framvegis biða eftir, at politikararnir taka teirra avgerð uttan at vita, hvat tænastumenn ella ráðgevar teirra,

sum ein má ganga út frá hava eina meira holla fakliga vitan um spurningin, meta er tað rættasta.

Option

Nevnt er, at ein møguleiki kundi verið ikki at seta á stovn alment føroyskt oljufelag í samband við fyrsta útbjóðingurumfar, men í staðin áseta í leitingarloyvunum, at ein kann verða eitt sindur bangin fyrri, at talan í veruleikanum ikki verður um nakad tilnieli, men harafturimóti at ymsk sjónarmið fyrri og móti verða viðgjørd, men eingin greið niðurstøða. -Sostatt skulu vit framvegis biða eftir, at politikararnir taka teirra avgerð uttan at vita, hvat tænastumenn ella ráðgevar teirra,

oljufelag, sum tá id tey avgera sínar ilögur, hyggja at samlaða gjaldinum til tað landið, sum letur leitingarloyvini, (Hetta verður ofta nevnt "Government Take", og umfatar oll sløg av avgjöldum, skattum, royalty o.s.fr.) vilja velja at meta eina slíka loysn sum ábending um, at einki alment oljufelag kemur. Tvørturímóti vilja oljufelagini siggja soleiðis uppá tað, at tey siga, at tá id Føroyar ynskja eina option til eitt alment oljufelag, so er tað tí, at Føroyar vilja gera brúk av optionini so skjótt leitingin er komin somikið áleiðis, at møguleikarnir fyrri at finna olju eru stórir ella kanska beinleiðis eru staðfestir. Ein option vil tí frá oljufelaganna

síðu blíva mett sum tað sama, sum at eitt alment oljufelag við vissu gerst partur í oljusamtakinum. -Sostatt vilja oljufelagini eisini taka fulla hædd fyrri teimum figgarligu avleiðingunum av hesum, tá id tey bjóða uppá teir ymsu teigararnar, hetta uttan mun til um Føroyar seinni gera brúk av optionini ella ikki. Millum annað av teirri orsök áttu føroysku politikararnir tí at tikið greiða støðu til, um eitt alment føroyskt oljufelag skal við í fyrsta útbjóðingurumfari ella ikki, istaðin fyrri at vit eisini á hesum økinum skulu biða.

farið í gongd fyrri langari tíð síðani, soleiðis at vit og oljufelagini framvegis biða eftir bara nökununda vitan um, hvørjar hovudstreymar føroysku myndugleikarnir vilja áseta í leitiloyvunum. Jóhannus Egholm Hansen visir annars á, at tað enn eru mong onnur víðurskifti, sum ikki eru komin uppá pláss. Vit mangla í dag í stóran mun dupultskattavtalur, eitt nú við tey lond oljufelagini koma frá. Onnur óki, sum ikki eru komin uppá pláss, eru: Útgreining av ógreiðum ella óútdarhóskandi reglum í føroysku skattalóggávuni um t.d. vinnishyftisskattning, skattning í samband við sølu av partabrevum, MVG-ábyrgd fyrri føroysk umbod hjá útlendskum fyrirkomum, toll- og skattafri havnaoki, stóðutakan til hvussu góðs til oljuvinnuna, sum fer um føroyskan kaupt, aðrenn tað fer til oljuboripallarnar, skal tollviðgerast í Føroyum. Haraftrat kemur útgreining av óútdarhóskandi reglum í vinnulóggávuni, eitt nú krovini fyrri at fáa loyvisbrev krov um bústað hjá nevndarlimum og stjórn í feløgum í Føroyum, hvar partaigarin er útlendskur osfr. (Ískrivandi lótu verður to arbeiðt við at fáa mong av hesum víðurskiftum uppá pláss, blaðm.) Jóhannus Egholm Hansen sigur, at man kundi hildið áfram við at nevnt dómi uppá manglandi stóðutakan

til spurningar, sum krevja at blíva svaraðir í góðari tíð, bjóðann oljufelagini fara at hjóða uppá leiting fyrri millardir av krónum á føroyska landgrunninum. -Sjálvur eri eg ikki í iva um, at teir einstaklingar, sum hava arbeiðt við fyrireikingunum av eitt nú loyfróðisliga, jarðfróðisliga og umhvørvisliga grundarlagnum fyrri oljuleit-ing við Føroyar, hava gjørt alt tað tey kunnu til tess at fremja málið, og at tað sostatt ikki er teirra ábyrgd, at vit framvegis biða eftir svarinum uppá fleiri avgerandi spurningar, aðrenn oljufelagini yvirhøvur hava fingið neyðugu fortreyttar fyrri at bjóða uppá oljuleit-ing við Føroyar. -Ábyrgdin er politikaranna - bæði teimum núverandi og serliga teimum frammanundan seinasta val - sum av taktiskum orsökum - eftir míni meting skeiðt - til tíðir hava valt meira ella minni at steðga fyrireikandi arbeiðinum og sum eisini nokk hava undir-mett tórin á arbeiðsmegi í teimum tíðarskeiðum, hvar nógv var at gera fyrri tey fáu fólkini, sum hava staðið fyrri fyrireikandi arbeiðinum. Hetta kundi lutvist verið sloppið undan, um politikararnir í stóri mun høvdu valt at gera brúk av útlendskari sakkønari hjálpin innan hetta óki sigur Jóhannus Egholm Hansen.

Politikarar ábyrgd av tørvandi orðaskifti um oljupolitikkin

- Tað er merkisvert, hvussu lítið alment orðaskifti hevur verið um spurningin um fráländavinnuna á føroyskum øki sigur Jóhannus Egholm Hansen

JAN MULLER

Nú, hvar markið millum Føroyar og Hetland er komið uppá pláss, og áherðsla aftur er lögð á at fáa fyrireikandi arbeiði til fyrsta útbjóðingurumfar liðuð, sigur Jóhannus Egholm Hansen seg vóna, at føroysku politikararnir ásanna, at føroyska oljufyrirsitingin framvegis er lítil í mun til ta fyrirsiting oljufelagini hava aftanfyrri seg, og tí ikki kann megna at loysa allar spurningar á fullgóðan hátt innan fyrri ein heilt stuttan tíðarkarm. -Tað er tí at vóna, at føroysku politikararnir bæði av hesi orsök og orsakað av, at talan hóast alt er um eitt fyrri Føroyar týðningarmikið

mál í nógv ár fram í tíðina, geva spurninginum um oljulógávuna stórra gætur enn higartil. Tað er merkisvert, hvussu lítið alment orðaskifti hevur verið um spurningin um fráländavinnuna á føroyskum øki. Ein av orsökunum til manglandi orðaskifti er uttan iva, at politikararnir, sum áttu at verið teir, id settu almenna orðaskiftið í gongd, einki sum helst gera fyrri at fáa eitt alment orðaskifti í gongd. Jóhannus Egholm Hansen sigur, at tað er ein sannroynd, at um ikki politikararnir birta uppundir alment orðaskifti, so kemur tað ikki. T.d. sást, at hvørt mannsbarn í Føroyum hevði eina hugsan um nonevnda

bankamálið og um Den Danske Bank sum tann stóra figgindan. Hetta hevur uttan iva millum annað verið so orsakað av, at føroysku politikararnir neyvann for-sømdu nakran møguleika fyrri at nevna málið - møguleiga millum annað við tí endamáli at sleppa undan at hyggja alt ov gjølla eftir teimum feilum, sum gjordir vóru í Føroyum, bæði undan bankakreppuni og í samband við royndina at loysa hesa. -Ilt at siga, hví føroysku politikararnir gera so lítið fyrri at birta uppundir eitt alment orðaskifti um fráländavinnuna. Ein møguleiki er sjálvandi, at talan er um eitt óki, sum politik-

ararnir hava litla fakliga vitan um, og at teir tí óttast fyrri at blíva hildnir fyrri gjøldur, um teir koma til at siga nakad, sum er skeiðt. Ein slíkur ótti heldur føroyski advokaturin - um hann er orsök - er óneyðugur, við tað at politikararnir ikki nýtast at fyrirhalda seg til serfakligar oljuspurningar, men harafturimóti eiga at taka politisku umrøðuna av, hvat ein ynskjur upp, eitt nú víðvikandi spurninginum um føroyskt alment oljufelag, um politikararnir ynskja at ávirka, hvar oljuútgerðarhavnn ella - havnimar skulu liggja, um útvinning olju og/ella gass skal uppskipast í Føroyum osfr.